

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 111/18

Luksemburg, 25 lipca 2018 r.

Wyrok w sprawie C-528/16

Confédération paysanne i in./Premier ministre i ministre de l'Agriculture, de
l'Agroalimentaire et de la Forêt

Organizmy uzyskane w drodze mutagenyzy stanowią GMO i co do zasady podlegają obowiązkom ustanowionym w dyrektywie w sprawie GMO

Niemniej jednak, organizmy uzyskane za pomocą technik mutagenyzy, które były tradycyjnie wykorzystywane do różnych zastosowań i których bezpieczeństwo zostało już dawno potwierdzone, są wyłączone z tych obowiązków, przy czym państwa członkowskie mogą je poddać – z poszanowaniem prawa Unii – obowiązkom ustanowionym w dyrektywie lub innym obowiązkom

W odróżnieniu od transgenezy mutagenyza stanowi zbiór technik pozwalających zmodyfikować genom żywego gatunku bez wprowadzania obcego DNA. Techniki mutagenyzy umożliwiły uzyskanie odmian materiału siewnego odpornych na herbicydy selektywne.

Confédération paysanne to francuski związek zawodowy rolników działający w obronie interesów drobnych producentów rolnych. Wraz z ośmioma innymi stowarzyszeniami wniósł on skargę do Conseil d'État (rady stanu, Francja) w celu zakwestionowania francuskiego uregulowania, które wyłącza organizmy uzyskane w drodze mutagenyzy z obowiązków nałożonych w dyrektywie w sprawie organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO)¹. W szczególności dyrektywa ta stanowi, że GMO muszą zostać zatwierdzone po przeprowadzeniu oceny ryzyka, jakie stanowią dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego, oraz poddaje je wymogom identyfikowalności, etykietowania i monitorowania.

Confédération paysanne i pozostałe stowarzyszenia powołują się na okoliczność, że techniki mutagenyzy zmieniły się z biegiem czasu. Przed przyjęciem dyrektywy w sprawie GMO praktykowane były jedynie metody mutagenyzy konwencjonalnej lub przypadkowej stosowane *in vivo* do całych roślin. Postęp techniczny doprowadził później do powstania technik mutagenyzy *in vitro*, które umożliwiają precyzyjną mutację w genie w celu uzyskania organizmu odpornego na określone herbicydy. Zdaniem Confédération paysanne i pozostałych stowarzyszeń wykorzystywanie odmian materiału siewnego odpornych na herbicydy niesie ze sobą ryzyko poważnych szkód dla środowiska naturalnego oraz zdrowia ludzi i zwierząt, tak samo jak GMO uzyskane w drodze transgenezy.

W tym właśnie kontekście Conseil d'État zwróciła się do Trybunału Sprawiedliwości o ustalenie zasadniczo, czy organizmy uzyskane w drodze mutagenyzy stanowią GMO i czy podlegają one obowiązkom ustanowionym w dyrektywie w sprawie GMO.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał stwierdził przede wszystkim, że **organizmy uzyskane w drodze mutagenyzy są GMO** w rozumieniu dyrektywy w sprawie GMO, o ile techniki i metody mutagenyzy zmieniają materiał genetyczny organizmu w sposób, który nie zachodzi w warunkach naturalnych. Wynika stąd, że **organizmy te wchodzą co do zasady w zakres stosowania dyrektywy w sprawie GMO i podlegają obowiązkom ustanowionym w tej dyrektywie**.

Trybunał stwierdził jednak, że z **dyrektywy w sprawie GMO** wynika, iż **nie ma ona zastosowania do organizmów uzyskanych za pomocą niektórych technik mutagenyzy, to jest technik, które były tradycyjnie wykorzystywane do różnych zastosowań i których bezpieczeństwo**

---

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie i uchylająca dyrektywę Rady 90/220/EWG (Dz.U. 2001, L 106, s. 1).

zostało już dawno potwierdzone. Niemniej jednak Trybunał doprecyzował, że **państwa członkowskie mogą poddać takie organizmy**, z poszanowaniem prawa Unii (w szczególności przepisów dotyczących swobodnego przepływu towarów), **obowiązkom ustanowionym w dyrektywie w sprawie GMO lub innym obowiązkom.** Okoliczność, że organizmy te są wyłączone z zakresu stosowania dyrektywy, nie oznacza bowiem, że osoby zainteresowane mogą swobodnie dokonywać zamierzonego uwolnienia owych organizmów do środowiska lub wprowadzenia tychże organizmów do obrotu w Unii. Państwa członkowskie mogą zatem wydawać przepisy prawne w tym zakresie z poszanowaniem prawa Unii, w szczególności przepisów dotyczących swobodnego przepływu towarów.

W odniesieniu do kwestii, czy dyrektywa w sprawie GMO może także znajdować zastosowanie do organizmów uzyskanych za pomocą technik mutagenyzy, które pojawiły się po przyjęciu tej dyrektywy, Trybunał zajął stanowisko, że zagrożenia związane ze stosowaniem tych **nowych technik mutagenyzy** mogą okazać się podobne do zagrożeń wynikających z produkcji i z rozpowszechniania GMO w drodze transgenezy, jako że bezpośrednia modyfikacja materiału genetycznego organizmu w drodze mutagenyzy pozwala uzyskać takie same skutki jak wprowadzenie obcego genu do tego organizmu (transgeneza) oraz te nowe techniki pozwalają produkować genetycznie zmodyfikowane odmiany w takim tempie i w takim zakresie, jakich nie można było sobie wyobrazić przy stosowaniu tradycyjnych metod mutagenyzy. Mając na uwadze te wspólne zagrożenia, wyłączenie z zakresu stosowania dyrektywy w sprawie GMO organizmów uzyskanych za pomocą nowych technik mutagenyzy byłoby sprzeczne z celem tej dyrektywy polegającym na unikaniu ujemnych skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska oraz naruszałoby zasadę ostrożności, której wprowadzeniu w życie służy ta dyrektywa. Wynika stąd, że **dyrektywa w sprawie GMO ma zastosowanie także do organizmów uzyskanych za pomocą technik mutagenyzy, które pojawiły się po przyjęciu tej dyrektywy.**

Trybunał zbadał wreszcie kwestię, czy odmiany zmodyfikowane genetycznie uzyskane w drodze mutagenyzy muszą spełniać warunek ustanowiony w innej dyrektywie Unii², zgodnie z którym odmiana zmodyfikowana genetycznie może zostać zatwierdzona w celu włączenia do „wspólnego katalogu odmian gatunków roślin rolniczych, których materiał siewny lub sadzeniowy może być sprzedawany” tylko wtedy, gdy zostały podjęte wszystkie właściwe środki pozwalające uniknąć ujemnych skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska. Trybunał orzekł, że pojęcie „odmiany zmodyfikowanej genetycznie” należy rozumieć w ten sposób, że odnosi się ono do pojęcia GMO zawartego w dyrektywie w sprawie GMO, w związku z czym odmiany uzyskane w drodze mutagenyzy, które podlegają tej dyrektywie, muszą spełnić wspomniany wyżej warunek. Natomiast odmiany uzyskane za pomocą technik mutagenyzy, które były tradycyjnie wykorzystywane do różnych zastosowań i których bezpieczeństwo zostało już dawno potwierdzone, są wyłączone z tego obowiązku.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106

---

² Dyrektywa Rady 2002/53/WE z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie wspólnego katalogu odmian gatunków roślin rolniczych (Dz.U. 2002, L 193, s. 1), zmieniona rozporządzeniem (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. (Dz.U. 2003, L 268, s. 1).